

İnfak Bağlamında Zekât ve Sadaka

Gönderen Kadir Hatipoglu - Nisan 30 2021 01:00:00

Kurşun;da sadece üç şey “Allah yolunda” (fî
sebilillah) kaydı düşülerek emredilir: Cihad, hicret, infak. Bu kayıt infaki bir
yönüyle mali bir cihad kılarken, bir başka yönüyle metâ’dan
na’îm’e hicret kılar. Metâ’daim, sabit ve kâmil olmayandır.
Na’îm ise metâ’İN tam tersine daim, sabit ve kâmil olan nimettir,
yani cennettir. İnfak terim olarak “yarar veren bir şeyi ona muhtaç olan biriyle
karşılıksız paylaşmak” manasına gelir. İnfakın farz olanına zekât adı verilir.
Zekât’İN ilk anlamı “artma ve çoğalma”, ikinci anlamı “arı
duru hale getirme.”dir. Zekât’İN Kurşun;anı açişimi, “artmak
ve arınmak için ödenmesi gereken bedeli ödemek” demektir. Rasyonel
matematiğe göre 40’tan 1 çikarsa 39, iman matematiğine göre
40’tan 1 çikarsa 400 kalır. Zekâtı verilen malın artışı, budanan çubuğun
üzümündeki artısha benzer. Bu artış meyvenin artışıdır ve buna
“bereket” adı verilir. İnfakın nafile olanına fıkıhta sadaka adı verilir. Sadaka,
“doğruluk, dürüstük, sadakat” demektir. Zaten sadakaya da, kişi
Allah’İN verdiği servet emanetine “mülkiyet” olarak değil
“emanet” olarak bakıp onu paylaştığı için “sadaka” adı
verilmiştir. Zira serveti paylaşmak, emanete sadakat, onu biriktirmek ve hasıslık yapmak, emanete
ihanettir. İnfak’İN Ramazan ayına has olanına fitr denilir. Fırat sadakası, yani zengin olsun
olmasın, insanın “varoluş” infakı olduğu için bu adı almıştır. İnfak’İN
sırf maldan yapılanına hayr denilir. Kurşun;an serveti “hayr” olarak isimlendirir.
İnfaki anlamanın ve sindirmenin yolu, vahyin inşa ettiği bir servet tasavvuruna sahip olmaktan
geçer. Bu tasavvurun yaslanacağı akide de, tevhid akidesidir. “Mülk
kimindir?” sorusuna Kurşun;an defaatele verdiği cevap açiktir:
Mülk Allah’ındır. Peki, ya mülkenin insanın payına düşene ne demeli? Şu
bir hakikat ki, bu pay insana emanet olarak verilmiştir. Zira insan bu cihana sahip olmak
için değil şahit olmak için gelmiştir. Serveti imana şahit kılmak lazımdır. Bu ise,
servete mülkiyet değil emanet gözüyle bakmakla gerçekleşir.
Kurşun;an Kârun tipini serveti emanet değil mülkiyet gören kişinin akibeti
bağlamında zikreder.[\[1\]](#) Kurşun;an dünyayı ve dünyalığı günah veya pislik
gibi görme tavrını da reddeder ve servette denge yolunu gösteren şu duayı talim ettirir:
وَمِنْهُمْ
مَنْ يَقُولُ
رَبَّنَآ
اَتِنَا فِى
الدُّنْيَا
حَسَنَةً
وَفِى
اْلاَخِرَةِ
حَسَنَةً

وَقِنَا
عَذَابَ
النَّارِ “Ey Rabbimiz! Bize bu
dünyada da iyilik güzellik ver, ahirette de iyilik güzellik ver!”[2]. Kullukta
yücelmenin (mirac) iki kanadı vardır: Biri kuldan Allah’a uzanan boyutu temsil eden
namaz, diğerı kuldan kullara uzanan boyutu temsil eden infak. Bu çift kanat en güzeli
ifadesini Mâ ûn Suresi’nude bulur. Şu âyet de bu hakikati ifade eder:
وَالْمُقِيمِ
ِى الصَّلَوةِ
وَمِمَّا
رَزَقْنَاهُمْ
يُنْفِقُونَ
“…. Namazı hakkını vererek kılarlar ve kendilerine verdığımız rızıktan infak
ederler”[3]. Muhterem müminler &Söyle bir sual sorsak: Mü’mini
kâfirden iman ayırrı, ya mü’mini münafıktan ne ayırrı? Bu sualın
Kur’an’dan yola çıkılarak verilecek en kestirme cevabı
“infak”tır. Evet, mü’mini münafıktan infak ayırrı.. İnfak
kelimesinde, iki dünyalıga dair lugavî bir işaret vardır. Adeta deliğinin bıri bu
dünyaya diğerı öbür dünyaya açilan bir tüneden bir şeyle
göndermeyi ima eder. İnfak eden kimse, aslında infak ettiği şeyi sureta vermiş
görünüyorsa da, hakikatte ahirette kendi hesabına göndermiş
bulunmaktadır. Kur’an münafıklara şöyle buyurur:
قُلْ
اَنْفِقُوا
طَوْعًا اَوْ
كَرْهًا لَنْ
يُتَقَبَّلَ
مِنْكُمْ
اِنَّكُمْ
كُنْتُمْ
قَوْمًا
فَاسِقِينَ-
 “De ki: İster gönüllü infak edin ister gönülsüz;
sizden asla kabul edilmeyecektir. Çünkü siz, hepten sapık bir güruh
haline geldiniz.” [4]. Ve devamındaki âyette münafıkların infaklarının
kabulünün önündeki gerçek engel açıklanır:
وَمَا
مَنَعَهُمْ
اَنْ
تُقْبَلَ
مِنْهُمْ
نَفَقَاتُهُمْ
مْ اِلاَّ
اَنَّهُمْ
كَفَرُوا
بِاللهِ
وَبِرَسُولِ

07;#1616; #1608;#1614;#1604;#1575;#1614;
#1610;#1614;#1571;#1618;#1578;#1615;#1608;#1606;#1614;
#1575;#1604;#1589;#1617;#1614;#1604;#1614;#1608;#1577;#1614;
#1575;#1616;#1604;#1575;#1617;#1614;
#1608;#1614;#1607;#1615;#1605;#1618;
#1603;#1615;#1587;#1614;#1575;#1604;#1614;#1609;
#1608;#1614;#1604;#1575;#1614;
#1610;#1615;#1606;#1618;#1601;#1616;#1602;#1615;#1608;#1606;#1614;
#1575;#1616;#1604;#1575;#1617;#1614;
#1608;#1614;#1607;#1615;#1605;#1618;
#1603;#1614;#1575;#1585;#1616;#1607;#1615;#1608;#1606;#1614;
 “Onların infaklarının kabulüne tek engel, Allah’a ve onun
elçisine ısrarla nankörlük etmeleridir; onlar namaza hep üşene
üşene katılırlar ve onlar her daim gönülsüzce hayır yaparlar”[5].
Muhterem kardeşlerim Kur’an, tüm diğer yükümlülüklerde
olduğu gibi, infak konusunda da aşamalı (tedrîcî) bir yol takip etti. Fakat infak
konusundaki aşamalılık ilkesi, diğer konulardakinin tam tersi bir süreç izledi. Namaz,
oruç, cihad emirleri içki ve faiz yasağı gibi birçok
yükümlülükte azdan çoğa doğru bir seyir izleyen tedric süreci,
infak konusunda tam tersine çoktan aza doğru bir seyir izledi. Kanaatimizce bu, İslam
cemaatinin ilk dönemlerdeki zaruret durumuyla izah edilebilecek bir şeydi. Tabi ki buradan
şu genel hükmü çıkarmak hiç de yanlış olmayacağı: Şartların zorlaştığı
benzer dönemlerde, infakta da, zekâtta olduğu gibi oranlı ve sınırlı bir miktarдан
oransız ve sınırsız bir verme seferberliğine dönülebilir. Bu söyalediklerimizin delili
ise Bakara Sûresi’nin 219. âyetinde mevcuttur. Bakara Sûresi’nin
3. âyetinde iman ve namazın hemen ardından zikredilen infak, mü’minlere yeni
bir mükellefiyet yüklüyordu. Rabbimiz,
#1605;#1614;#1575;#1584;#1614;#1575;
#1610;#1615;#1606;#1618;#1601;#1616;#1602;#1615;#1608;#1606;#1614;
 “Nelerden infak edelim?” diye soran mü’minlere,
#1602;#1615;#1604;#1616;
#1575;#1604;#1618;#1593;#1614;#1601;#1618;#1608;#1614; “
Bağışlanabilen her şeyden (infak edin)!” buyurdu[6]. İnfakin zorunlu olanına zekât adı
verildi. Zekât miktarı Hz. Peygamber tarafından zaman zaman yeniden düzenlendi.
Hayvanlarda cinse göre adet üzerinden, para ve ticari emtiada ise oran
üzerinden tesbit edildi. En sonunda 1/40 oranında istikrar buldu. Bu kırkta bir oranı sahabeye
tarafından “hadd-i mutlak” veya “hadd-i a’la” (maksimum sınır)
olarak anlaşılmayıp, “hadd-i edna” (minimum sınır) olarak anlaşılmış olmalı ki, Hz.
Ali kırkta bir oranına “cimrilerin zekât” dedi. Demek ki, zekât oranlarının
anlamı “Alt sınır bu, ötesi ise Allah’a olan imanınızın,güveninizin
derecesine kalmış” demekti. Esasen Kur’an’la inşa olmuş bir akla sahip olan
Hz. Ali’nin sözünde dile gelen bu hakikatin kaynağında da yine Kur’an
vardı. Zira Kur’an infak konusunda mü’minlere Allah’in
cömertliğini hatırlatıyordu: #1605;#1614;#1579;#1614;#1604;#1615;
#1575;#1604;#1617;#1614;#1584;#1616;#1610;#1606;#1614;
#1610;#1615;#1606;#1618;#1601;#1616;#1602;#1615;#1608;#1606;#1614;
#1575;#1614;#1605;#1618;#1608;#1614;#1575;#1604;#1614;#1607;#1615;#16
05;#1618; #1601;#1616;#1609; #1587;#1614;#1576;#1616;#1610;#1604;#1616;

اللهِ
كَمَثَلِ
حَبَّةٍ
اَنْبَتَتْ
سَبْعَ
سَنَابِلَ
فِى كُلِّ
سُنْبُلَةٍ
مِائَةُ
حَبَّةٍ
وَاللهُ
يُضَاعِفُ
لِمَنْ
يَشَآءُ
وَاللهُ
وَاسِعٌ
عَلِيمٌ “Mallarını Allah yolunda
harcayanların durumu, yedi başak veren ve her başakta yüz dane bulunan tohumu benzer.
Allah dilediğine kat kat verir: Zira Allah (rahmetiyle) sınırsızdır, her şeyi tarifsiz bilendir”[\[7\]](#).
Bu âyet, yürek kulağı olup gönlüyle dinlemeyi bilene çok şey
söylüyordu. İlk söylediği şey şu hakikattı: Allah için vermek, vermek değil
almaktır. Bu, tıpkı Hz. İbrahim’ın evladını infak edişine benziyordu. O İsmail’ini
göz kırmadan verdi, Allah ondan İsmail’ini almadığı gibi, üzerine bir de İshak
koydu. Âyetin söylediği ikinci hakikat şuydu: Allah’ın kulun infakına karşılık
olarak bire yedi yüz verdiğine iman eden kul, hep daha fazlasını vermeğe
çalışmalıdır. Esasen âyetteki “bire yedi yüz” rakamı,
“hadsız ve hesapsız karşılık”tan kinayedir. Sevgili kardeşlerim Kur’an bir
infak ahlaklı inşa eder. Bu konu Kur’an’a göre o kadar önceliklidir ki, 23
yıllık peygamberlik sürecinin daha ilk inen üçüncü pasajı olan
Müddessir Sûresi’nin 6. âyetinde şöyle buyurur:
وَلاَ
تَمْنُنْ
تَسْتَكْثِر
15; “iyilik yapmayı kazanç kapısı haline getirme!” veya “Allah
için yaptığı iyiliği çok görme!”[\[8\]](#) Bu nehiy, “infak
ahlakına” dair bir nehiyidir. Âyette geçen el-mennu, yardım edenin yardım
alana iyiliğini hatırlatması, bir tür baş kakıcı yapmasıdır. Hasan Basri, âyetin
istiksar’i yasakladığı söyemiştir. İstiksar, “daha fazlasını elde edeceği
beklentisiyle vermek”; kaz gelecek yerden tavuğu esirgememektir. Bu tutum infak ahlakına
aykırıdır, zira gerçekte mülkün tamamı Allah’ındır ve buna kulun kendisi
de dâhildir. Dolayısıyla kulun vermesi, hakiki değil mecazi anlamda bir vermedir. Hakikatte
veren de Allah’tır, verdiren de. Veren kul, kendisine vermeyi nasip ettiği için
Allah’a şükür borçludur. İnfak ahlakını derli toplu işleyen Kur’an
pasajlarının başında Bakara 261-274. âyetleri gelir. Bakara 262 ve 263. âyetler, infakı
anlamlı kılanın ancak “infak ahlakı” olduğunu şöyle beyan eder:
اَلَّذِينَ
يُنْفِقُونَ
اَمْوَالَهُ

05;#1618; #1601;#1616;#1609; #1587;#1614;#1576;#1616;#1610;#1604;#1616;
#1575;#1604;#1604;#1607;#1616; #1579;#1615;#1605;#1617;#1614;
#1604;#1575;#1614;
#1610;#1615;#1578;#1618;#1576;#1616;#1593;#1615;#1608;#1606;#1614;
#1605;#1614;#1575;
#1575;#1614;#1606;#1618;#1601;#1614;#1602;#1615;#1608;#1575;
#1605;#1614;#1606;#1617;#1611;#1575; #1608;#1614;#1604;#1570;
#1575;#1614;#1584;#1611;#1609; #1604;#1614;#1607;#1615;#1605;#1618;
#1575;#1614;#1580;#1618;#1585;#1615;#1607;#1615;#1605;#1618;
#1593;#1616;#1606;#1618;#1583;#1614;
#1585;#1614;#1576;#1617;#1616;#1607;#1616;#1605;#1618;
#1608;#1614;#1604;#1575;#1614; #1582;#1614;#1608;#1618;#1601;#1612;
#1593;#1614;#1604;#1614;#1610;#1618;#1607;#1616;#1605;#1618;
#1608;#1614;#1604;#1575;#1614; #1607;#1615;#1605;#1618;
#1610;#1614;#1581;#1618;#1586;#1614;#1606;#1615;#1608;#1606; -
#1602;#1614;#1608;#1618;#1604;#1612;
#1605;#1614;#1593;#1618;#1585;#1615;#1608;#1601;#1612;
#1608;#1614;#1605;#1614;#1594;#1618;#1601;#1616;#1585;#1614;#1577;#16
12; #1582;#1614;#1610;#1618;#1585;#1612; #1605;#1616;#1606;#1618;
#1589;#1614;#1583;#1614;#1602;#1614;#1577;#1613;
#1610;#1614;#1578;#1618;#1576;#1614;#1593;#1615;#1607;#1614;#1570;
#1575;#1614;#1584;#1611;#1609;
#1608;#1614;#1575;#1604;#1604;#1607;#1615;
#1594;#1614;#1606;#1616;#1609;#1617;#1612;
#1581;#1614;#1604;#1616;#1610;#1605;#1612; “Mallarını Allah
yolunda infak edip de, sonra infak ettiklerini başa kakıp gön&uumll incitmeye
kalkışmayanlar, ödüllerini yalnızca Rabb’leri katında alacaklardır. Artık onlar
gelecektен endişe duymayacaklar, geçmişen dolayı mahzun olmayacaklar.
Gön&uumll yapan hoş bir söz ve rahmet dileme, arkasından incitmenin geldiği bir
yardımdan daha hayırlıdır. Ve Allah kendi kendine yetendir, cezalandırmadan önce fırsat
tanıydır.”[\[9\]](#) Demek ki, infak edip başa kakanlar ödülden mahrum
kalacaklardır. Bunun manası ise açiktir: İnfak ehli olup infak ahlakından mahrum
olmayanlar, yani karşılığını almak için iyilik yapmak yerine iyilik yapmayı kendisine verilmiş
en büyük ikram bilenler, Kerîm olan Allah’tan fazladan bir ödül
alacaklardır. Devamındaki âyet ise, “İnfak edip de ardından inciteceksen, yani
deyimsel ifadesiyle ‘kaşığıyla verip sapiyla gözünü
çıkaracaksan’, bırak yapma!” der gibidir. Bu âyetlerin ardından, yine
infak ahlakına dair âyetler sıralanır:
#1610;#1614;#1570;#1575;#1614;#1610;#1617;#1615;#1607;#1614;#1575;
#1575;#1604;#1617;#1614;#1584;#1616;#1610;#1606;#1614;
#1575;#1614;#1605;#1614;#1606;#1615;#1608;#1575; #1604;#1575;#1614;
#1578;#1615;#1576;#1618;#1591;#1616;#1604;#1615;#1608;#1575;
#1589;#1614;#1583;#1614;#1602;#1614;#1575;#1578;#1616;#1603;#1615;#16
05;#1618; #1576;#1616;#1575;#1604;#1618;#1605;#1614;#1606;#1617;#1616;
#1608;#1614;#1575;#1618;#1604;#1575;#1614;#1584;#1614;#1609;
#1603;#1614;#1575;#1604;#1617;#1614;#1584;#1616;#1609;
#1610;#1615;#1606;#1618;#1601;#1616;#1602;#1615;
#1605;#1614;#1575;#1604;#1614;#1607;#1615;

رِئَآءَ
النَّاسِ
وَلاَ
يُؤْمِنُ
بِاللهِ
وَالْيَوْمِ
اْلاَخِرِ
فَمَثَلُهُ
كَمَثَلِ
صَفْوَانٍ
عَلَيْهِ
تُرَابٌ
فَاَصَابَهُ
وَابِلٌ
فَتَرَكَهُ
صَلْدًا لاَ
يَقْدِرُونَ
عَلَى شَىْءٍ
مِمَّا
كَسَبُوا
وَاللهُ لاَ
يَهْدِى
الْقَوْمَ
الْكَافِرِيِ
06;َ “Siz ey iman edenler! İnsanlara gösteriş için malını harcayan,
Allah’a ve ahiret gününe de inanmayan kimse gibi başa kakarak ve
gönül inciterek yardımlarınızın sonucunu iptal etmeyiniz! O kişinin hali, üzerinde
biraz toprak bulunan bir kayaya benzer: bir sağanak yağar, onu cascavlak bırakıverir. İşte bu
gibilerin yaptıklarından hiçbir kazançları olmaz. Zira Allah kâfir/nankör bir
topluma asla rehberliğini bahşetmez”:[\[10\]](#). Sonunda başa kakılan ve gönül
inciten bir yardım, Allah adına değil, gösteriş için yapılan bir yardımır.
Allah’ın gördüğüne yürekten inanan birinin sırf başkaları
görsün diye iyilik yapması, o iyiliğin dayandığı ahlaki dinamikleri tahrif eder. Ahlaki
olandan hareketle yapılmamış bir iyilik, sonuçta gerçek bir iyilik değil, iyilik kisvesi
altına saklanmış bir aldatış ve aldanıştır. “Ne gibi?” sorusuna cevabı âyet
veriyor: فَمَثَلُهُ
كَمَثَلِ
صَفْوَانٍ
عَلَيْهِ
تُرَابٌ
فَاَصَابَهُ
وَابِلٌ
فَتَرَكَهُ
صَلْدًا “Uuml;zeri ince bir toprak
tabakasıyla örtülmüş bir kaya gibi.” Yağan rahmet, üzerini ince bir
toprakla örtüş kayada bitki bitirmez, sadece onun maskesini sıyırrı. Esasen tohum
saçan için bu da bir rahmettir. Hiç değilse tohumunu kayalara saçarak
zayı etmez. Fakat kendisi infak ahlakından yoksun olduğu halde infak etmeye kalkan kişi, bu

haliyle topraktan bir maske altına saklanan kaya durumuna düşmüştür. Yani infakı nifakına panzehir olacak yerde, perde olmuştur. İşte Bakara 264. âyet bu hakikati beyan etmektedir. Bunun devamında yer alan 265. âyet ise, oradakinin tersine, infakını sırf Allah rızası için yapan kimseyenin durumunu tasvir etmekte

وَمَثَلُ
الَّذِينَ
يُنْفِقُونَ
اَمْوَالَهُمْ ابْتِغَآءَ
مَرْضَاةِ
اللهِ
وَتَثْبِيتًا مِنْ
اَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ
جَنَّةٍ
بِرَبْوَةٍ
اَصَابَهَا
وَابِلٌ
فَآتَتْ
اُكُلَهَا
ضِعْفَيْنِ
فَاِنْ لَمْ
يُصِبْهَا
وَابِلٌ
فَطَلٌّ
وَاللهُ
بِمَا
تَعْمَلُونَ
بَصِيرٌ “Müminlerden, mallarını Allah’ın rızasını kazanmak ve gönül-lerinde olan imanı kökleştirmek için harcayanların durumu da, tepe üzérinde olan bir bahçeye benzer ki, bol yağmur deðince ürününü iki kat olarak verir, bol yağmur yağmasa bile, en azından bir çisinti düser de, yine çokca ürününü verir. Allah tüm yapmakta olduğunuzu görendir.[\[11\]](#) Ve böyle birini “verimli bir bahçeye” benzetmektedir. İnfak ahlaklıyla ilgili bu pasajın içerisinde yer alan 267. âyet infak ahlakından mahrum olmanın bir başka boyutunu ele almaktadır: Sahip olduğunun en kötüsünü vermek. Bu bir “Kabil kompleksi”dir. Kur’an’ın naklettiği Âdem’in iki oðlu kissa-meselinde, Habil sahip olduğunun en iyisini Allah’ın kurban sunarak onun rızasını celbetmiş, Kabil ise sahip olduğunun en kötüsünü Allah’ın kurban sunarak Allah’ın gazabını celbetmiştir. Habil’in kurbanı onu Allah’ın yaklaştırırken, Kabil’in kurbanı onu Allah’tan uzaklaştırmıştır[\[12\]](#). Burada sorun infak etmekten mahrum olmak değil, infak ahlakından mahrum olmaktadır. Bunun neticesinde Kabil kardeşini kıskanmış, o kıskançlük da onu kardeş katili olmaya götürmüştür. Bu lanetli süreci başlatan unsur, yaygın kanaatte olduğu gibi kıskançlük değil, onun da arkasında yatan “dünya sevgisi”dir. Hz. Peygamber’in حُبُّ

الدُّنْيَا
رَأسُ كُلِّ
خَطِيئَةٍ،
وَحُبُّكَ
الشَّىْءَ
يُعْمِى
وَيُصِمُّ “Dünya
sevgisi tüm kötülüklerin başıdır” muhteşem tesbitini, bu olay
ışığında anlamak icap eder. Dünya sevgisi, insanın manevi direnç sisteminde zaafa
yol açar. Bu zaaf artık Şeytan’ın üzerinde çalışabileceği ve insanın
aleyhine kullanabileceği manevi bir “virüs”e dönüşebilir. O
virüs, açilik korkusudur. Aç olanı bir ekmek doyurur, fakat açilik korkusu
çekeni dünyanın tüm firmanızı doyuramaz. Bakın infak ahlaklıyla ilgili pasajın
içerisinde yer alan şu âyet, bu hakikati nasıl dile getiriyor:
اَلشَّيْطَا
06;ُ يَعِدُكُمُ
الْفَقْرَ
وَيَأْمُرُك
15;مْ
بِالْفَحْشَ
70;ءِ وَاللهُ
يَعِدُكُمْ
مَغْفِرَةً
مِنْهُ
وَفَضْلاً
وَاللهُ
وَاسِعٌ
عَلِيمٌ “Şeytan sizi fakirlikle
korkutur ve size cimriliği telkin eder. Allah ise size katından bir bağış ve daha fazlasını vaad
eder”.[13] İnfakin açıktan veya gizli yapılması meselesi de bir infak ahlaklı
meselesidir. İnfakin açıktan yapılması infak ahlakındaki bir zaafa delalet etmez. Yeter ki bu
isteğin arkasında görünme ve gösterme tutkusunu yatırasın. Fakat gizli olması,
Allah’ın daha hoşuna gider. İşte infak ahlaklıyla ilgili pasajın sonlarında yer alan şu
âyet bu hakikati dile getirir: اِنْ
تُبْدُوا
الصَّدَقَات
16; فَنِعِمَّا
هِىَ وَاِنْ
تُخْفُوهَا
وَتُؤْتُوهَ
75;
الْفُقَرَآء
14; فَهُوَ
خَيْرٌ
لَكُمْ
وَيُكَفِّرُ
عَنْكُمْ
مِنْ

سَيِّئَاتِكُمْ وَاللهُبِمَا تَعْمَلُونَخَبِيرٌ “Eğer yardımları açıktan yaparsanız, o da hoş. Yok eğer onu ihtiyaçç sahiplerine gizlice verirseniz, işte bu sizin için daha hayırıldı ve günahlarınızdan bir kısmına kefaret olur. Zira Allah yaptıklarınızın tümüneden haberدارdır”.[14] Bu âyetin ardından gelen âyet şöyel başlar: لَيْسَعَلَيْكَهُدَيهُمْوَلَكِنَّاللهَ يَهْدِى مَنْيَشَآءُ “(Ey Peygamber!) İnsanların hidâyeti senin elinde değildir; Iâkin Allah isteyenin hidâyetini diler”.[15]. Âyetin hem önü, hem arkası, hem de bu cümlelerden sonra infak ahlaklıyla ilgilidir. Dolayısıyla arada yer alan bu cümlelerin de pasajın konusuyla doğrudan bir irtibatı olması lazım gelir. Peki, nedir bu irtibat? Nüzûl sebebini göz önüne aldığımızda, ortaya, âyetin bu kısmıyla ilgili şu çarpıcı gerçek çıkmaktadır: Yoksula yardım o kadar hasbi ve o denli karşılık bekletisi olmadan yapılmalıdır ki, değil kişisel menfaat ve minnet altına alma, onu sapık bulduğunuz inanç ve düşünce dünyasına müdahale için bir araç olarak dahi kullanmamalısınız. Neden mi? Nedeni âyette: Çünkü hidayet Allah’tandır. Hidayet kişinin kendisine iyilik yapanın hatırlı için onun istediği yola girmek değil; halkın hatırlına, kişinin özgür iradesiyle Allah’a teslim olmasıdır. Zaten âyetin devamında infak ve infak ahlaklıyla ilgili tüm emir ve nehiyelerin maksadu’l-makasidini veren muhteşem cümleler gelir: وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللهَ بِهِ عَلِيمٌ “Hayır için harcadığınız herhangi bir şey kendi yararınızadır (Bundan çıkarı olan Allah değil sizsiniz); yeter ki Allah’i kazanmak için harcayıñ!”[16]. Allah’i kazanan neyi kaybeder, Allah’i kaybeden neyi kazanır? Kur’an infakın sahibini cennete götüren bir yol, cimriliğin de sahibini cehenneme götüren bir yol olduğunu şu âyetlerle îmâ eder: فَاَمَّا مَنْ اَعْطى وَاتَّقى . وَصَدَّقَ بِالْحُسْنى . فَسَنُيَسِّرُُهُ لِلْيُسْرى . وَاَمَّا مَنْ بَخَِلَ

وَاسَْغْنى .
وَكَذَّبَ
بِالْحُسْنى .
فَسَنُيَسِّرُهُ
لِلْعُسْرى “Her
kim (Allah için) karşısıksız verir ve Allah’a muhtaç olduğunun bilinciyle
hareket eder ve daha güzeliyle ödüllendirileceğine inanırsa; işte ona rahatlık ve
mutluluğun zirvesine giden yolu kolaylaştırırız. Kim de cimrilik yapar ve kendi kendine yettiğini
zanneder, En Güzel’in (vahyini) yalanlarsa; işte ona da zorluk ve felaketin en dibine
giden yolu kolaylaştırırız.” [17] Bu âyetlerin yer aldığı Leyl Sûresi
Mekke’de, peygamberliğin ilk yıllarda inmiştir. Fakat sahabे bu âyetlerle
Medine’de olan bir olay arasında ilişki kurmuştur. Bu, sahabे neslinin, vahyi sürekli
nazil olmaya devam eden bir hitap olarak gördüğünün ifadesidir. İşte İbn
Abbas’tan bu âyetlerle irtibat kurularak nakledilen ibretlik bir infak rivayeti:
“Ensar’dan birinin hurması, yetimleri olan yoksul komşunun bahçesine
ağmaktadır. Bu dallardan dökülen hormaları komşu evin çocukları
yemektedirler. Bahçe sahibi bir gün hisimla gelir, toplanmış hormaları alır ve
çocukları döver. Olay Allah Rasulü’ne intikal edince bahçe
sahibini çağırır ve o ağaçın meyvesini vakfetmesi durumunda kendisine Allah’tan
ahirette bir bahçe vermesi için dua edeceğini vaat eder. Sonuçta servete
sahip değil servete ait olduğu anlaşılan adam bu muhteşem fırsatı teper. Bu olayı duyan Uhud
gazisi Sabit b. Dahdah el-Belevi iki gözü iki çeşme Allah Rasulü’ne
gelerek “Duanın aynısı benim için de geçerli mi?” diye sorar ve
Medine’nin en değerli hormalıklarından olan bahçesine karşılık o ağaçları alarak
vakfeder” (İbn Ebi Hatim). Rivayetin bir varyantında, infaktan kaçinan adam
“münafıklardan biri” olarak değerlendirilmiştir. Bu da ilk nesillerin
tasavvurundaki infak-nifak karşılaşğını gösterir. Sözün özü: İnfak
nifakin panzehiridir. Rabb’im bizleri nifaka karşı infak aşısı yaptıran
münifikîn’den eylesin. Âmin. [1] Kasas 76-84 [2] Bakara 201 [3]
Hac 35 [4] Tevbe 53 [5] Tevbe 54 [6] Bakara 219 [7] Bakara 261 [8]
Müddessir 6 [9] Bakara 262 ve 263 [10] Bakara 264 [11] Bakara 265 [12] Maide
27-30 [13] Bakara 268 [14] Bakara 271 [15] Bakara 272 [16] Bakara 273 [17] Leyl
5-10

[islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)